مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت شهری و روستایی
شماره ۵۹ . تابستان ۱۳۹۹
Urban managment
No.59 Summer 2020
۷۹-۹۱
تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۳/۱۸ تاریخ پذیرش نهایی : ۱۳۹۹/۵/۵

تحلیل پراکنش جمعیت و خدمات شهری از منظر عدالت فضایی (مطالعه موردی: شهر یاسوج)

مسعود تقوایی – استاد جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران
جابر روی دل* – دانشجوی دکتری شهرسازی دانشگاه آزاد واحد خوراسگان، ایران

چکیده

برقراری ارتباط صحیح و منطقی بین پراکنش جمعیت و توزیع خدمات در داخل مناطق شهری امری واجب است: زیرا تعادل منطقی بین جمعیت و خدمات تا حدود زیادی خدماترسانی را تسهیل و در رفع عدم تعادل موجود کمک شایانی خواهد کرد. این پژوهش به تحلیل فضایی توزیع خدمات و پراکنش جمعیت در بین مناطق شهر یاسوج از طریق رتبه بندی آنها می‌پردازد. روش پژوهش توصیفی– تحلیلی است که بدین منظور از مدلهای ضریب آنتروپی، آنتروپی شانون، ARAS، SAW و اسپیرمن استفاده شده است، جامعه آماری مناطق شهر یاسوج است. شهر یاسوج بر اساس آخرین سرشماری سال ۱۳۹۵ دارای ۱۲۳۵۰۷ نفرجمعیت بوده است. از نظر توزیع و برخورداری از خدمات شهری، رشدی متناسب جمعیت نداشته است. ضریب همبستگی مشخص کرد بین توزیع خدمات و تراکم جمعیت در شهر یاسوج رابطه منفی وجود دارد. نتایج حاصل از تلفیق مدلها نشان میدهد در منطقه سه افزایش جمعیت و در مناطق ۱، ۲ و ۴ افزایش سطح خدمات شهر برای هماهنگی بین نیازهای جمعیتی و خدماتی به نظر میرسد. براین اساس، برقراری ارتباطی منطقی بین پراکنش جمعیت و توزیع خدمات در مناطق چهارگانه برای نیل به پایداری و عدالت فضایی ضروری و پیشنهاد می‌گردد منطقه۲ شهر به عنوان بخش مرکزی و قدیمی شهر در رتبه نامتعادل خدماتی قرار دارد در اولویت برنامهریزی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: پراکنش جمعیت، توزیع خدمات، عدالت فضایی، شهر یاسوج

Abstract

It is necessary to establish a correct and logical connection between population distribution and service distribution within urban areas. A reasonable balance between them will greatly facilitate service delivery. This research analyzes the spatial analysis of service distribution and population distribution among the regions of Yasuj city through their ranking. The research method is descriptive-analytical. For this purpose, entropy efficiency models of Shannon, ARAS, SAW, and Spearman were being used. The statistical population is the regions of Yasuj city. According to the last census of 2016, the population of Yasuj was 123,507 people. In terms of the distribution and availability of urban services, there has been no adequate growth compared to its population. The correlation coefficient also showed that there is a negative relationship between service distribution and population The results of combined models .density in Yasuj city indicate the need for population growth in region 3 and the need to increase coordination between population and city services in regions 1, 2, and 4. Accordingly, the establishment of a logical connection between the distribution of population and services in the four areas is essential for achieving sustainability and spatial justice.

Keywords: Population Distribution, Service Distribution, Spatial Justice, Yasuj City

* - نویسنده مسؤل - jaberroydel@gmail.com

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]

مقدمه

جهانی امروز، جهان شهری است که متأسفانه نتیجه آن، دوری از محیط طبیعی و پذیرش ناخواسته عدم تعادلهایی است که از روابط نامتعادل انسان و فضاهای شهری نشأت میگیرد (تقوایی و همکاران، ۱۳۹۰: ۲). نابرابریهای شهر تنها بازتابی از نابرابریهای درآمدی نیست، بلکه از رشد جمعیت، تهیه خدمات، تولید اشتغال، آموزش و پرورش، دسترسی به امکانات و تسهیلات شهری، امکانات رفاهی و فضاهای تفریحی، سلامت، شادمانی، امنیت محیط مادی و اجتماعی می باشد و همهٔ این عوامل از موقعیت مکانی زندگی و پایگاه طبقاتی تأثیر میپذیرد(حاتمی نژاد و همکاران، ۱۳۹۱: ۴۴). توزیع ناهمگون خدمات در شهرها به علت جاماندن توسعه شهر از رشد آن در حال حاضر یکی از چالشهای مدیریت شهری در پاسخگویی به نیازهای شهروندان است با بررسی میزان نابرابریها در توزیع خدمات و شناسایی الگو فضایی بیعدالتی در سطح شهر میتوان پیبرد که کدامیک از خدمات در وضعیت نامناسبتری هستند و بی-عدالتی بیشتر در کدام منطقه شهری تمرکز یافتهاست تا از این طریق مدیریت شهری با عمل آگاهانه در توزیع فضایی خدمات عمومی و منافع اجتماعی نابرابریهای فضایی را کاهش داده و کیفیت زندگی را بهبود و توسعه پایدار شهری را تضمین نماید(زیویار و الماسی مفیدی، ۱۳۹۴: ۶). خیرا رویکردهاای جدید توسعه ر علاوه بر رشد در همه جهات، توزیع متعادل را نیز در بر میگیرد(دانشور و همکاران، ۱۳۹۰: ۵۰). و عدالت اجتماعی و فضایی به عنوان پدیدههای جدید، در مفهوم توسعه و به خصوص توسعه پایدار متبلور میگردند(تقوایی و صالحی، ۱۳۹۲: ۲). گذشته از نوع و ماهیت خدمات شهری که خود متأثر از ساختارهای اقتصادی، سیاسی، اداری و حتی اقلیمی اشکال متفاوتی دارد، خدمات شهری از دیرباز همواره به منزله یکی از شاخصهای بارز مدنیت و ابزار مدیریت توسعه شهری و عامل اصلی تداوم حیات شهری مطرح بوده است؛ به گونهای که بدون آن زندگی شهروندان از فعالیت بازمیماند؛ بنابراین پراکنش اصولی و بهینه منطبق با خواست مردم در فرایند برنامهریزی شهری بسیار مهم است(عبداللهی پور حقیقی و همکاران، ۱۳۹۰: ۲).

از این رو مهمترین معیار برای تحلیل وضعیت عدالت فضایی در شهرها ، چگونگی توزیع خدمات عمومی شهری میباشد. پایداری شهری، زمانی محقق خواهد شد که تخصیص خدمات و امکانات میان واحدهای فضایی و اجتماعی شهرها مطابق با نیازهای جمعیتی و مساوات جغرافیایی صورت میگیرد. در همین راستا ارزیابی پراکنش جمعیت و توزیع خدمات در فضاهای شهری می-تواند در سنجش میزان عدالت اجتماعی و تأمین نیازهای اساسی شهروندان در چارچوب طرحها و برنامههای عمرانی، اجتماعی و اقتصادی واقع شود(حیدری چیانه و همکاران، ۱۳۹۳: ۴). و در نبود چنین نگرشی، گسترش روزافزون جوامع شهری، ناشی از رشد بیرویه جمعیت و مهاجرت، به ساخت و سازهای بدون برنامه و گسترش مهار نشدنی شهرها منجر شده و تغییرات نامتجانس بسیاری را به ساخت فضایی آنها تحمیل کرده است (Marcotullio, 2001: 577).

به منظور برنامهریزی و ساماندهی مطلوب در هر سطحی، شناخت امکانات، محدودیتها، تنگناها، نیازها و خواستهها شرط اول است(تقوایی، ۱۳۹۰: ۳). شهر یاسوج علیرغم برخورداری از ظرفیتهای خوب توسعه، فضای جغرافیایی شهر به صورت یکسان توسعه نیافته و مناطق شهر در سطح یکسانی از برخورداری شاخص-های کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و زیرساختی نیستند. شهر یاسوج به سبب افزایش جمعیت و توسعه فیزیکی و گسترش مشکلات مختلف شهری باعث توزیع ناعادلانه خدمات شهری، عدم برخورداری یکسان مناطق از این خدمات در سطح شهر مواجه گردید. که این امر مسأله تأمین عدالت اجتماعی را تحت تأثیر قرار داده است. پژوهش حاضر کوشش میکند چگونگی توزیع فضایی جمعیت و خدمات در مناطق شهر یاسوج شناسایی کرده، سپس ارتباط پراکنش جمعیت و توزیع خدمات را مشخص نموده، در نهایت راهکارهایی را برای رسیدن به هماهنگی و سازگاری منطقی بین جمعیت و خدمات در مناطق شهر یاسوج ارایه نماید.

پیشینه تحقیق

در ارتباط با پیشنه بررسی و تحلیل فضایی پراکنش جمعیت و خدمات در مناطق شهری مطالعاتی چند صورت گرفته که برخی از این تحقیقات و رهیافتهای آنان به شرح زیر قابل پیجویی است:

تقوایی و همکارانش در سال ۱۳۹۲، پژوهش دیگری تحت عنوان «سنجش سطوح توسعه یافتگی شهرستان-های استان همدان (با تاکید بر رویکرد تحلیل منطقه-ای)» تدوین کرده اند. در این پژوهش که شاخصهای مختلف توسعه یافتگی مورد بررسی قرار گرفته شده است، درجه توسعه یافتگی شهرستانها با مدل تاکسونومی، موریس و امتیاز استاندارد شده مورد تحلیل قرار گرفته شده اند. نتایج پژوهش نشان میدهد که شهرستان همدان به عنوان برخوردارترین و شهرستان کبودرآهنگ

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۵۹ . تابستان ۱۳۹۹
Urban managment
No.59 Summer 2020

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]

در دو تکنیک امتیاز استاندارد شده و موریس و شهرستان فامنین در تکنیک تاکسونومی به عنوان محرومترین شهرستانهای استان میباشند، احدنژاد و همکاران (۱۳۹۲) در مقالهای با عنوان ارزیابی پراکنش جمعیت و توزیع خدمات در نواحی شهری با رویکرد توسعه پایدار و عدالت اجتماعی با استفاده از مدل VIKOR و TOPSIS، در شهر زنجان، به بررسی نحوه توزیع جمعیت و خدمات در نواحی شهر زنجان پرداختهاند. نتایج این تحقیق نشان میدهد که توزیع جمعیت در نواحی شهری زنجان متناسب میباشد. اما توزیع خدمات شهری در نواحی شهری بر اساس پراکنش جمعیت صورت نگرفته است.

حیدری چیانه و همکاران (۱۳۹۳) در مقالهای تحت عنوان تحلیلی بر توزیع جمعیت و دسترسی به خدمات شهری در شهر مرند مبتنی رویکرد عدالتمحور با استفاده از روش توصیفی- تحلیلی نشان داد که پراکنش جمعیت در نواحی شهری به صورت متناسبی صورت گرفته است. و همبستگی بالایی بین رتبه جمعیتی و دسترسی به خدمات شهری وجود دارد. محمدی کاظم آبادی (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان تحلیلی بر پراکنش خدمات و جمعیت شهری با تأکید بر عدالت فضایی و برخورداری شهری (مطالعه موردی: شهر ایلام)، با استفاده از روش توصیفی- تحلیلی نتایج بیانگر آن است که در بین سه شاخص خدمات شهری بین محلات شهر ایلام، شرایط شاخص کالبدی نسبت به دیگر شاخصها در موقعیت بهتری قرار داشته و پس از آن شاخص اقتصادی و در نهایت شاخص اجتماعی در وضعیت مطلوب قرار گرفته است. همچنین نتایج نشان داد که ناحیه مرکزی در بهترین شرایط، ناحیه شادآباد در شرایط تا حدودی مناسب و نواحی جانبازان، چالیمار، نوروزآباد، آزادگان، رزمندگان و بانبرز در شرایط نامناسب قرار دارند.

ماندرسچی (۲۰۱۱)، در مقاله خود با عنوان برنامه-ریزی پایدار: عدالت بین نسلی و درون نسلی در راهکارهای برنامهریزی فضایی نشان میدهد، گزارش برنامهریزی فضایی آلمان که بر فضاهای اجتماعی تمرکز یافته، حاکی از ترقی اقتصادی و کم شدن چشم انداز عدالت اجتماعی است. شنگ، چان و چانه، هسین لیائو (۲۰۱۱) در پژوهشی به بررسی یک روش یکپارچه برای اندازهگیری عدالت فضایی در امکانات عمومی در زمینه پارکهای شهری در تانیان پرداختند. نتایج نشان داد که توزیع نابرابر پارکها باعث افزایش هزینه سفر و افزایش حجم ترافیک در رسیدن ساکنان به پارکهای شهری شده است. پالاس و جنینگز(۲۰۱۲) در تحقیقی تحت عنوان یک تئوری مشارکتی از توزیع خدمات شهری با تأکید بر هزینهٔهای مدارس به این نتیجه رسیدهاند که بر اساس مدل مشارکتی توزیع خدمات شهری، هر گونه تصمیمات در زمینه تخصیص امکانات به مدارس، بدون مشارکت سازمانها و مردم به ویژه در سطوح بالاتر، پیامدهای مثبت یا منفی زیادی برای سطوح مختلف آموزشی به دنبال خواهد داشت. بررسی پژوهشهای پیشین نشان داد مطالعه عدالت فضایی خدمات تاکنون در سطح مناطق شهری و شهر یاسوج انجام نشده است همچنین تفاوت دیگر کار محقق با مطالعات انجام شده در روش و شیوهٔ انجام تحقیق است. و پژوهش حاضر تلاش دارد با بهره گیری از برخی از رهیافتهای تحقیقات پیشین در این زمینه، به تحلیل پراکنش جمعیت و توزیع خدمات در سطح مناطق شهر یاسوج و ارائه راهبردهای جهت تعادل فضایی و توسعه یکسان آن بپردازد.

مبانی نظری تحقیق

-مفهوم فضا

فضا واژهای است که در زمینههای متعدد و رشته-های گوناگون از قبیل فلسفه، جامعهشناسی، معماری، شهرسازی و جغرافیا به طور وسیع مورد استفاده قرار میگیرد. لیکن کاربرد واژه فضا به معنی برداشت یکسان از این مفهوم در تمام زمینه های فوق نیست، بلکه تعریف فضا از دیدگاههای مختلف قابل بررسی است(حافظ نیا و دیگران، ۱۳۹۱: ۷۶). در جغرافیا تعاریف متعددی از فضا ارائه شده است که از آن جمله میتوان از « گسترده پیوستهای که در آن اشیاء و پدیدههایی قرار گرفتهاند و حرکت میکنند» نام برد(همان : ۷۹).

-خدمات شهری

خدمات عمومی به طور کلی به عنوان فعالیت-های اقتصادی که نفع جمعی دارند و در ابتکار عمل نهادهای عمومی هستند، تعریف میشوند. مسئولیت آنها با مراجع خاص و متفاوت از هم میباشد. مثل خدمات آموزشی، فضای سبز، خدمات ورزشی، درمانی، فرهنگی و مذهبی. این خدمات همگی دارای عملکردهای فضایی هستند. مکانیابی مراکز این خدمات، شعاع دسترسی، شبکه دسترسی، پیوند فضایی با دیگر خدمات و مقیاس نهادهای حمایت کننده و ... از خصوصیات فضایی آنها محسوب میشود(Savas, 1978: 800). مفهوم قابلیت دسترسی از جنبههای گوناگون، مفهومی وسیعی است. مثل قابلیت فیزیکی، روانی، اقتصادی و مالی که میتواند وابسته به ماهیت کاربری اراضی و شبکه حمل و نقل

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۵۹ . تابستان ۱۳۹۹
Urban managment
No.59 Summer 2020

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]

باشـد(داداش پـور و رسـتمی، ۱۳۹۰: ۷). قابلیـت دسترسـی در واقـع توانایـی سـاکنین شـهر در داشـتن یـک دسترسـی خـوب بـه فعالیتهـا، منابـع، خدمـات و مـوارد مشـابه اسـت. از اینـرو، ایـن مفهـوم وابسـتگی زیـادی بـه فـرم فضایـی شـهر، شـبکه دسترسـی، نـوع و شـکل سـفر دارد(Lotfi, 2009: 134). خدمـات عمومـی بایـد صـرف نظـر از بعـد مکانـی آن، محدودیتهـا و منابـع مالـی و فیزیکـی افـراد، بـه آسـانی در دسـترس آنهـا قـرار گیـرد(Kaphle, 2006:2).

-عدالت فضایی

بطـور کلـی بایـد گفـت عدالـت فضایـی یـک نقطـه ثقـل در زمینـه برنامهریـزی و تأسیسـات شـهری و یـک شـاخه از عدالـت اجتماعـی اسـت. دیویـد هـاروی بـه عنـوان یـک شـخصیت برجسـته در ایـن زمینـه بـه عدالـت اجتماعـی بـه عنـوان یـک مفهـوم اصلـی اشـاره دارد کـه بایـد از طریـق روشـهای تجزیـه و تحلیـل جغرافیایـی صـورت پذیـرد(Ebrahimabadi, 2008: 19). واژهـی عدالـت فضایـی، محـدود بـه زمـان خـاص نیسـت و تـا زمانـی کـه از آن اسـتفاده میشـود کاربـرد دارد، بـه گونهـای کـه امـروزه در بیـن جغرافیدانـان و برنامهریـزان نوعـی گرایـش بـه آن بـه منظـور جلوگیـری از بیعدالتـی و جسـتجو بـرای عدالـت و دموکراسـی در جوامـع معاصـر وجـود دارد(Souja, 2006: 6). در عدالـت فضایـی جنبههـای فضایـی کـه بـر موقعیـت عدالـت تأثیـر میگذارنـد موضـوع اصلـی بحـث هسـتند. همـراه بـا عدالـت فضایـی بیعدالتـی یـا نابرابـری فضایـی نیـز مطـرح میشـود. نابرابـری فضایـی میتوانـد هـم بـه عنـوان یـک نتیجـه و هـم بـه عنـوان یـک فراینـد در نظـر گرفتـه شـود بـرای مثـال میتـوان از الگوهـای پراکندگـی کـه بـه صـورت عادلانـه و ناعادلانـه پخـش شـدهاند نـام بـرد(Lveson, 2011: 254).

روش پژوهش

بـا توجـه بـه ماهیت موضـوع و اهـداف پژوهـش، نـوع تحقیق، کاربـردی؛ و روش تحقیـق مبتنـی بـر روش توصیفـی- تحلیلی اسـت. جمعـآوری دادههـا، بـه شـیوه اسـنادی و کتابخانهـای بـا اسـتفاده از آمارنامـه اسـتان کهکیلویـه و بویـر احمـد (۱۳۹۵) و طـرح جامـع شهریاسـوج (۱۳۹۵) و همچنیـن کنتـرل و بـه روز کـردن ایـن دادههـا از طریـق بازدیـد میدانـی صـورت گرفتـه اسـت. جامعـه آمـاری پژوهـش شـامل مناطـق چهـار گانـه شـهر یاسـوج، بـر اسـاس طـرح جامـع پیشـنهادی شـهر در سـال ۱۳۹۵ اسـت. شـاخصهای مـورد اسـتفاده، نـه گانـه شـاخص توزیـع خدمـات در سـطح نواحـی شـهر یاسـوج اسـت. شـاخصهای توزیـع خدمـات در مناطـق عبارتنـد از:

شکل۱. مدل مفهومی تحقیق

تحلیل توزیع فضایی جمعیت و خدمات در سطح شهر

هدف :بررسی سطح توسعه یافتگی نواحی شهری بر مبنای رویکرد عدالت فضایی

تعیین شاخص و ابعاد تحقیق

آموزشی	**درمانی**		**فرهنگی**	**ورزشی**
مذهبی	**اداری**	**تجاری**	**فضای سبز**	**تاسیسات**

سطح بندی توسعه یافتگی مناطق شهریاسوج

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۵۹ . تابستان ۱۳۹۹
Urban managment
No.59 Summer 2020

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]

۱- سـرانه کاربریهـای آموزشـی؛ ۲- سـرانه کاربریهـای فرهنگـی و مذهبـی؛ ۳- سـرانه کاربریهـای ورزشـی؛ ۴- سـرانه کاربریهـای اداری؛ ۵- سـرانه کاربریهـای تاسیسـات و تجهیـزات؛ ۶- سـرانه کاربریهـای تجـاری؛ ۷- سـرانه فضـای سـبز؛ ۸- سـرانه کاربریهـای بهداشـتی و درمانـی و۹- سـرانه کاربریهـای مذهبـی.

در تحلیـل دادههـا از روشـها و مدلهـای مختلفـی اسـتفاده شـده اسـت. ابتـدا بـا اسـتفاده از ضریـب آنتروپیشـانون، توزیـع فضایـی جمعیـت شـهر بـرآورد شـده اسـت. در ادامـه بـه بیمقیاسسـازی شـاخص هـا اقـدام گردیـد. سـپس بـا بهرهگیـری از مدلهـای ARAS و SAW و روش ترکیبـی (ادغـام)، چگونگـی توزیـع خدمـات شـهری در سـطح نواحـی شـهر یاسـوج محاسـبه و رتبهبنـدی شـدهاند. در نهایـت بـه کمـک آزمونهـای آمـاری اسـپیرمن از طریـق نـرم افـزار SPSS، ضریـب همبسـتگی بیـن جمعیـت و خدمـات شـهری بررسـی شـده اسـت. فرآینـد مدلهـای تحلیلـی در زیـر ارائـه شـده اسـت:

الف: مدل SAR[1]

هماننـد بسـیاری از روشـهای تصمیمگیـری چنـد معیـاره، روش رتبهبنـدی تجمعـی سـاده بـر پایـه رتبهبنـدی گزینههـا بـا توجـه بـه هـر معیـار مـی باشـد. در ایـن روش بـه اسـتاندارد کـردن دادههـا نیـازی نیسـت، زیـرا اسـاس کار بـر مبنـای رتبههـای اختصـاص داده شـده بـه هـر یـک از گزینـه هاسـت. همچنیـن در ایـن روش ترتیـب صعـودی و نزولـی رتبـه میتوانـد تعریـف شـده باشـد و منجـر بـه نتایـج یکسـانی در ترتیـب رتبـه نهایـی گـردد. ارزش حاصـل از مجمـوع شـاخصها برتـری هـر گزینـه را در مقایسـه بـا سـایر گزینههـا نشـان میدهـد (Geldermann & Rrnts, 2002: 3). فراینـد مـدل بـه قـرار زیـر اسـت:

گام اول، تشکیل ماتریس وضع موجود؛

رابطه ۷)

$$A_{ij}=\begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ . & . & . & . \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{bmatrix}$$

گام دوم، رتبهبنـدی ترتیبـی گزینههـا از نظـر هـر شـاخص؛ کمتریـن مقادیـر خـام ماتریـس رتبـه ۱ میگیرنـد.

گام سوم، وزن دهی و محاسبه مقادیر رتبه وزنی؛

رابطه ۸)

$$w=(w_1,w_2,\dots,w_j,\dots,w_n)$$

$$F=R_k * W_k$$

گام چهـارم، محاسـبه امتیـازات نهایـی، رتبـه بنـدی و اولویـت بند ی ؛

رابطه ۹)

$$V(a_t)=\frac{1}{T}\sum_{j=1}^{n} R_k * W_k$$

بحث و نتیجه گیری

در ایـن مرحلـه بـا اسـتفاده از از ضریـب آنتروپـی کـه مـی-تـوان بـرای اندازهگیـری درجـه تمرکـز و پراکندگـی فضایـی پدیدههـای جغرافیایـی بـه کار میـرود (vinoth kumar et,2007: 13). و میـزان تعـادل فضایـی اسـتقرار جمعیـت و تعـداد شـهرها در سـطح شـبکه شـهری، اسـتانی، منطقهـای و ملـی را محاسـبه کـرد (chen, 2008: 14) اسـتفاده شـده اسـت. بنابرایـن بـرای تحلیـل ویژگیهـای توزیـع فضایـی جمعیـت در مناطـق چهارگانـه گانـه شـهری یاسـوج، از ضریب آنتروپـی نسـبی اسـتفاده شـده اسـت کـه بـه شـکل رابطـه (۱) تعریـف مـی شـود:

رابطه ۱)

$$E=-\frac{\sum_{i}^{n} P_i LnP_i}{LnN}$$

$$\mathrm{E}=-\frac{\sum_{i}^{N} PiLnPi}{LnN}$$

در ایـن رابطـه: E :ضریـب آنتروپـی؛ P_i: میـزان جمعیـت ناحیهـی i بـه کل جمعیـت شـهر؛ N : تعـداد مناطـق اسـت. ضریـب آنتروپـی دامنهـای بیـن صفـر و یـک دارد و هـر چـه

۱-*Simple Addition Rating Technique (SAR)*

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]

مقـدار آن بـه یـک نزدیکتـر باشـد، بیانگـر توزیـع عادلانـه تـر و هـر چـه بـه صفـر نزدیکتـر باشـد، بیانگـر درجـه توزیـع نامتعـادل اسـت. بـه گفتـۀ دیگـر، مقـدار یـک بیانگـر توزیـع کامـلاً عادلانـه و مقـدار صفـر بیانگـر توزیـع کامـلاً نامتعـادل اسـت (Tasai, 2005: 145).

جدول ۱. توزیع فضایی جمعیت درمناطق شهری یاسوج در سال ۱۳۹۵براساس ضریب آنتروپی

مناطق شهری	جمعیت (نفر)	P_i	LnP_i	$P_i\,LnP_i$
منطقه ۱	۳۰۴۷۶	۰.۲۴۷	-۱.۳۹۹	-۰.۳۴۵
منطقه ۲	۲۰۳۳۲	۰.۱۶۵	-۱.۸۰۴	-۰.۲۹۷
منطقه ۳	۱۶۸۱۷	۰.۱۳۶	-۱.۹۹۴	-۰.۲۷۱
منطقه ۴	۵۵۸۸۲	۰.۴۵۲	-۰.۷۹۳	-۰.۳۵۹
کل شهر	۱۲۳۵۰۷	۱	-۵.۹۹۰	-۱.۲۷۳

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۵

$$E = -\frac{-1.273}{1/386} = 0/918$$

نتایـج ضریـب آنتروپـی بـه دسـت آمـده در سـال۱۳۹۵ برابـر۰/۹۱۸ اسـت کـه فاصلهـی آن بـا عـدد ۱ بسـیار کـم بـوده و نشـان میدهدکـه توزیـع متعـادل جمعیـت در مناطـق شـهر یاسـوج وجـود دارد.

در ادامـه بـه تحلیـل داده هـای تحقیـق پرداختـه شـده اسـت. در گام اول، براسـاس شـاخصهایی مـورد نظـر، دادههـا جمـع آوری شـده؛ سـپس بـا تلفیـق آنهـا ماتریـس وضـع موجـود تشـکیل میشـود.

در گام دوم، پـس از تشـکیل ماتریـس وضـع موجـود، بـا اسـتفاده از ضریـب آنتروپـی شـانون، وزن شـاخصهای تحقیـق تعییـن شـده اسـت. ایـن تکنیـک بـه منظـور تحلیـل و درجـه سـازماندهی یـک مجموعـه مـی تـوان اسـتفاده کرد(تقوایـی، ۱۳۹۶: ۱۲۵).

جدول ۲. گام اول تشکیل ماتریس تصمیم

شاخص ها	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ۴
سرانه بهداشتی و درمانی (X_1)	۰,۱۸	۲,۲۶	۲,۹۵	۱,۰۹
سرانه فرهنگی و هنریی (X2)	۰,۲۸	۰,۱۲	۰,۰۸	۰,۰۹
سرانه ورزشی (X3)	۱,۴۳	۰,۰۵	۰,۱۲	۲,۵۹
سرانه آموزشی (X4)	۳,۵۵	۳,۴۱	۱,۹۸	۲,۰۳
سرانه تجاری (X5)	۱,۵۶	۸,۸۸	۲,۸۲	۲,۲۴
سرانه فضای سبز (X6)	۲,۹۳	۰,۱۵	۹,۲۹	۱,۲۰
سرانه تاسیسات (X7)	۰,۶۷	۰,۲۷	۰,۲۶	۱,۲۱
سرانه اداری (X8)	۶,۵۳	۷,۱۹	۲۰,۷۶	۶۰,۵
سرانه مذهبی(X9)	۰,۳۷	۰,۶۸	۱,۹۰	۰,۳۸

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۵۹ . تابستان ۱۳۹۹
Urban managment
No.59 Summer 2020

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]

شانون نشان داده است که آنتروپی به عنوان یک اندازه از سطح عدم قطعیت اطلاعات و تابعی از توزیع احتمال است آنتروپی شانون به صورت زیر تعریف می شود:

رابطه ۳) برای محاسبه مقدار آنتروپی E_j

$$E = -\frac{\sum_{i}^{n} P_i \, LnP_i}{LnN}$$

$$Ej = \frac{\sum_{i=1}^{N} PiLnPi}{LnN}$$

$$Ej = \frac{\sum_{i=1}^{N} PiLnPi}{LnN}$$

رابطه ۵) برای محاسبه مقدار عدم اطمینان d_j d_j

$$d_j = 1 - E_j$$

$$d_j = 1 - E_j$$

رابطه ۶) برای محاسبه اوزان شاخص ها W_j

$$W_j = \frac{d_j}{\sum_{j=1}^{n} d_j}$$

$$w = (w_1, w_2, ..., w_j, ..., w_n)$$

$$W_j = \frac{d_j}{\sum_{j=1}^{n} d_j}$$

$$\sum_{i=1}^{n} w_i = 1$$

چنان که جدول شماره ۳ نشان میدهد، برای تبیین توزیع خدمات شهری از ۹ شاخص برای ۴ منطقه شهری استفاده شده است. آمارها و وزن نرمال شده هر یک از شاخصهای خدمات شهری منتخب واحد شهر یاسوج در جدول شماره ۴ آورده شده است که بر اساس آن، شاخص کاربریهای ورزشی و فضای سبز بیشترین اوزان را به خود اختصاص داده اند.

جدول ۳. گام دوم وزندهی به شاخصها با استفاده از ضریب آنتروپی شانون

شاخص	آنتروپی شانون Ej	درجه انحراف Dj	وزن نرمال شده Wj	شاخص	آنتروپی شانون Ej	درجه انحراف Dj	وزن نرمال شده Wj
X_1	۰/۸۱۲	۰/۱۸۸	۰/۱۱۳	X6	۰/۶۱۷	۰/۳۸۳	۰/۲۳۰
X2	۰/۸۹۸	۰/۱۰۲	۰/۰۶۱	X7	۰/۹۱۶	۰/۰۸۴	۰/۰۵۰
X3	۰/۵۹۱	۰/۴۰۹	۰/۲۴۶	X8	۰/۸۸۵	۰/۱۱۵	۰/۰۶۹
X4	۰/۹۷۳	۰/۰۲۷	۰/۰۱۶	X9	۰/۸۲۰	۰/۱۸۰	۰/۱۰۸
X5	۰/۸۲۲	۰/۱۷۸	۰/۱۰۷				

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]

جدول ۴. گام سوم استاندارد کردن ماتریس تصمیم

شاخص ها	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ۴
X_1	۰/۰۲۸	۰/۳۴۹	۰/۴۵۵	۰/۱۶۸
X2	۰/۴۹۱	۰/۲۱۱	۰/۱۴۰	۰/۱۵۸
X3	۰/۳۴۱	۰/۰۱۲	۰/۰۲۹	۰/۶۱۸
X4	۰/۳۲۴	۰/۳۱۱	۰/۱۸۰	۰/۱۸۵
X5	۰/۱۰۱	۰/۵۷۳	۰/۱۸۲	۰/۱۴۵
X6	۰/۲۱۶	۰/۰۱۱	۰/۶۸۵	۰/۰۸۸
X7	۰/۲۳۸	۰/۰۹۶	۰/۲۳۵	۰/۴۳۱
X8	۰/۱۶۱	۰/۱۷۷	۰/۵۱۲	۰/۱۴۹
X9	۰/۱۱۱	۰/۲۰۴	۰/۵۱۷	۰/۱۱۴

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۵۹ . تابستان ۱۳۹۹
Urban managment
No.59 Summer 2020

و در گام چهارم مراحل مدلهای SAW و ARAS، برای مناطق چهارگانه شهر یاسوج انجام می گردد. مدل SAW، یکی از روشهای تبیین چگونگی توزیع خدمات عمومی شهری است. در این روش، ابتدا۴ منطقه با استفاده از ۹ شاخص یک ماتریس را تشکیل داده اند. سپس با استفاده از مدل آنتروپی شانون، به وزندهی شاخصها مبادرت و در نهایت، با انجام مراحل مدل SAW، رتبهبندی آنها انجام شده است. مقدار مدل SAW بین ۰ و ۱ است و هر چقدر به سمت ۱ میل کند دارای بالاترین رتبه است. با توجه به نتایج بدست آمده از مدل SAW در جداول شماره منطقه سه با ضریب ۰/۳۵۶ در رتبه ۱، منطقه ۴ با ضریب ۰/۲۶۴ در رتبه ۲ ، منطقه ۱ با ضریب ۰/۲۱۸ در رتبه ۳ و منطقه ۲ با ضریب ۰/۱۶۳ در رتبه آخر قرار گرفتهاند.

جدول ۵. رتبه بندی مناطق شهری با SAW

مناطق شهری	SAW	رتبه
منطقه ۱	۰/۲۱۸	۳
منطقه ۲	۰/۱۶۳	۴
منطقه ۳	۰/۳۵۶	۱
منطقه ۴	۰/۲۶۴	۲

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

توزیع خدمات عمومی شهر یاسوج براساس مدل ARASنیز محاسبه شده است. مقدار مدل ARAS نیز بین ۰ و ۱ میباشد که هر چقدر به سمت ۱ نزدیکتر باشد دارای بیشترین رتبه است.

جدول ۶ رتبه بندی مناطق شهری با ARAS

مناطق شهری	Si	Ki	رتبه
منطقه ۱	۰/۲۱۸	۰/۶۱۲	۳
منطقه ۲	۰/۱۶۳	۰/۴۵۹	۴
منطقه ۳	۰/۳۵۶	۱	۱
منطقه ۴	۰/۲۶۴	۰/۷۴۱	۲

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

براساس نمرات استاندارد شده، به سه سطح متعادل، نیمه متعادل و نامتعادل تقسیم شده است. نتایج امتیازهای میانگین ۲ مدل نشان میدهد که در مجموع از ۴ منطقه شهری بر اساس تقسیمبندی کالبدی، منطقه سه متعادل و منطقه یک و چهار منطقه نسبتا متعادل و منطقه دو نامتعادل بوده است. به عبارتی منطقه دو یاسوج نامتعادلترین منطقه شهری در توزیع خدمات و چگونگی دسترسی شهروندان به این خدمات، شناخته

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]

جدول ۷. میانگین رتبهای مدل ها SAW و ARAS

مناطق شهری	ضریب ARAS	رتبه	ضریب SAW	رتبه	میانگین دو مدل	رتبه
منطقه ۱	۰/۶۱۲	۳	۰/۲۱۸	۳	۰/۴۱۵	۳
منطقه ۲	۰/۴۵۹	۴	۰/۱۶۳	۴	۰/۳۱۱	۴
منطقه ۳	۱	۱	۰/۳۵۶	۱	۱	۱
منطقه ۴	۰/۷۴۱	۲	۰/۲۶۴	۲	۰/۵۰۲	۲

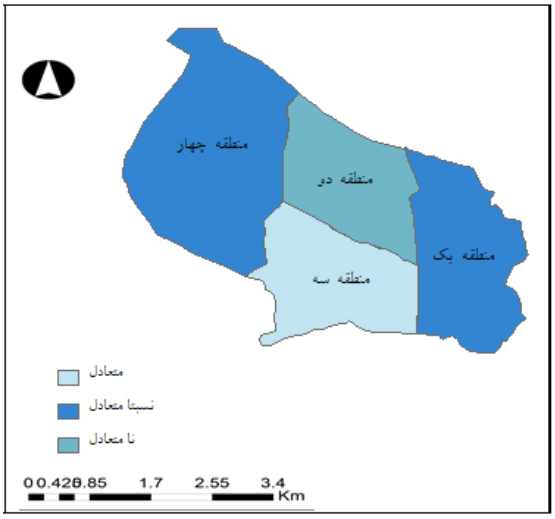
جدول ۸ . پهنه بندی مناطق شهر یاسوج به لحاظ برابری در توزیع خدمات شهری

میانگین ۳ مدل	تعداد مناطق	درصد فراوانی	اسامی مناطق
بین ۱ - ۰/۷ متعادل	۱	٪۲۵	منطقه ۳
بین ۰/۷ - ۰/۴ نسبتاً متعادل	۱	٪۵۰	منطقه ۴ و ۱
کمتر از ۰/۴ نامتعادل	۲	٪۲۵	منطقه ۲

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۵۹ . تابستان ۱۳۹۹
Urban managment
No.59 Summer 2020

شـدهاند. یکـی از معیـار هـای مناسـب بـرای شـناخت امکانـات، تسـهیلات و کمبودهـای مناطـق شـهری، طبقـه بنـدی آنهـا براسـاس نمـرات اسـتاندارد شـده، بـه سـه سـطح متعـادل، نیمـه متعـادل و نامتعـادل تقسـیم شـده اسـت. نتایـج امتیازهـای میانگیـن ۲ مـدل نشـان میدهـد کـه در مجمـوع از ۴ منطقـه شـهری بـر اسـاس تقسـیمبندی کالبـدی، منطقـه سـه متعـادل و منطقـه یـک و چهـار منطقـه نسـبتا متعـادل و منطقـه دو نامتعـادل بـوده اسـت. بـه عبارتـی منطقـه دو یاسـوج نامتعادلتریـن منطقـه شـهری در توزیـع خدمـات و چگونگـی دسترسـی شـهروندان بـه ایـن خدمـات، شـناخته شـده انـد.

شکل ۲. نقشه پهنه بندی مناطق شهر یاسوج به لحاظ برابری در توزیع خدمات شهری
منبع: نگارندگان،۱۳۹۹

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]

بررسی ارتباط بین پراکنش جمعیت و توزیع خدمات

امروزه بخش خدمات به عنوان محرک اقتصاد جهانی شناخته و سهم عمده ای از تولید ناخالص داخلی کشورها را شامل می شود(shafiei, Nouri Aliakbari 2019, Olfat, & N).و با گسترش شهرنشینی توجه برنامه ریزان و مدیران شهری به مقوه شهری و کیفیت آن جلب شده و اساسا طرح مباحث خدمات شهری با توسعه شهرنشینی همراه بوده است(حسینی بامکان و همکاران، ۱۳۹۸: ۲). از آنجاکه توزیع خدمات در مناطق شهری به منظور تسهیل امر خدمات رسانی، دسترسی مناسب و بهینه شهروندان به آن انجام میگیرد، چنانچه توزیع خدمات و امکانات شهری بر اساس معیارهای صحیح و اصولی نباشد، خدماترسانی به راحتی انجام نگرفته و خدمات مورد نیاز شهروندان به صورت متعادل در سطح شهر توزیع نمی شود. در این حالت، ممکن است نابرابریهایی بین پراکنش جمعیت و فضاهای خدماتی مورد نیاز مشاهده شود (هادی پور، ۱۳۸۵: ۱۱۰). در این پژوهش با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن ارتباط بین پراکندگی جمعیت و توزیع خدمات بررسی میشود. در این روش هرچه میزان S به ۱+ نزدیک تر باشد توزیع متعادل تر، و هرچه میزان S به ۱- نزدیکتر باشد گویای عدم تعادل است. همان طور که مشاهده می شود، میزان S به دست آمده برای مناطق شهر یاسوج برابر با۰,۲- میباشد که نشان میدهد رابطه قوی و معناداری بین تعداد جمعیت و توزیع خدمات وجود ندارد؛ یعنی افزایش جمعیت نقشی مؤثر در توزیع خدمات شهری ندارد.

جدول ۱۱. ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه جمعیت و رتبه خدمات در مناطق شهر یاسوج

مناطق شهری	رتبه جمعیت	رتبه خدمات	D	D^2
منطقه ۱	۲	۳	۱	۱
منطقه ۲	۳	۴	۱	۱
منطقه ۳	۴	۱	-۳	۹
منطقه ۴	۱	۲	۱	۱

رابطه۴)

$$S = 1 - \frac{6\sum d^2}{n^2 - n}$$

$$S = 1 - \frac{72}{64 - 4} = 1 - (1.2) = -0.2$$

بر اساس برقراری ارتباط صحیح و منطقی بین پراکنش جمعیت و توزیع خدمات در داخل مناطق کلان شهر یاسوج امری ضروری است: زیرا تعادل منطقی بین جمعیت و خدمات تا حدود زیادی خدمات رسانی را تسهیل و در رفع عدم تعادل موجود کمک شایانی خواهد کرد. ذکر این نکته ضروری است؛ بدین صورت که در مناطق منطقه سه توزیع خدمات در سطح بالایی بوده که افزایش تراکم جمعیت در این منطقه برای برقراری ارتباط منطقی احساس میشود. همچنین مناطق ۲ از نظر توزیع خدمات در سطح پایینی میباشد که ظرفیت افزایش جمعیت را دارند به عبارت دیگر، توزیع خدمات در این مناطق متناسب با افزایش جمعیت و نیازها نبوده است.

نتیجه گیری

واضح است اگر در بعضی مناطق شهری ارائه خدمات متنوع شهری به نحوی بهتر نسبت به سایر مناطق صورت گیرد، سیل جمعیت به سوی چنین مناطقی روانه خواهد شد و بدنبال آن شاهد مسائلی جنبی همچون بار ترافیکی، سلب آرامش ساکنین در آن مناطق خواهیم بود. از این رو توجه به جنبه های ساختار فضایی شهر از نظر شاخص های مختلف خدماتی و نحوه توزیع جمعیت امری ضروری به نظر می رسد. در این پژوهش توزیع فضایی جمعیت و خدمات در مناطق چهارگانه شهر یاسوج بررسی شده است. بررسی ها نشان میدهد بر اساس تراکم جمعیتی، مناطق ۳ کمترین و ۴ بیشترین تراکم جمعیت در بین مناطق شهر یاسوج را دارند. به منظور تحلیل ویژگی های توزیع فضایی جمعیت در مناطق چهارگانه شهر یاسوج ضریب آنتروپی نسبی استفاده شده، که این مدل بیانگر تأثیر وجودی شاخص جمعیت در تحقق هر یک از اشکال تعادل یا تمرکز مورد مطالعه است، ضریب آنتروپی بدست آمده ۰,۹۱۸ است و بیانگر برابری و تعادل در توزیع جمعیت در مناطق شهر یاسوج

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۵۹ . تابستان ۱۳۹۹
Urban managment
No.59 Summer 2020

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]

است، هر چند این میزان به یک نزدیک باشد، تعادل در توزیع فضایی جمعیت وجود دارد.

بررسی و شناخت وضعیت مناطق شهری به لحاظ چگونگی توزیع خدمات در سطح شهری با استفاده از مدل ARAS وSAW ارزیابی شده است. هر دو مدل نشان میدهد از بین مناطق چهارگانه شهر یاسوج دو منطقه ۳و۴ به ترتیب از نظر دارا بودن خدمات شهری در رتبه اول و دوم قرار دارند مناطق۲ دارای کمترین میزان واحدهای خدماتی هستند

روش میانگین رتبهبندی منطقه سه در رتبهٔ ۱ (برخوردار)، منطقه یک و چهار در رتبه ۲و۳ (نسبتاً برخوردار)، منطقه دو ۴ (محروم) در رتبهٔ آخر قرار دارند. در کل، مناطق کلان شهر یاسوج از لحاظ میزان برخورداری از خدمات عمومی در سطح متفاوت و نابرابری قرار دارند،

برای برقراری ارتباط بین دو مؤلفهٔ جمعیت و خدمات و رسیدن به الگوی برنامهریزی در این زمینه، از مدل اسپیرمن استفاده شده است. نتایج حاصل از ضریب اسپیرمن بین پراکنش جمعیت و توزیع دست ۰،۲- بوده است که این مقدار نشان دهنده ارتباط مستقیم قوی بین پراکنش جمعیت و توزیع خدمات در سطح مناطق شهر یاسوج ندارد. بنابراین اولویت برنامهریزی خدمات شهری در مناطق شهر بر اساس دادههای آماری بدین شکل است که مناطق ۳ افزایش جمعیت و در مناطق ۱،۲ و۴ افزایش سطح خدمات شهر برای هماهنگی بین نیازهای جمعیتی و خدماتی به نظر میرسد. برای دستیابی به توزیع عادلانه خدمات شهری در مناطق شهر یاسوج راهکارهایی به شرح زیر ارایه میشود:

- توزیع پراکندگی شهری جمعیت با توجه به کارکردهای مناطق شهری.
- منطقه ۲ در حدود شمالی شهر قرار دارد و محله های آن قدیمی و مرکز شهر یاسوج است که بازار در آن قرار دارد و در سطح نا متعال برخوردار از خدمات قرار دارد لذا تأمین سلامت روانی ساکنان منطقه ۲ از طریق دسترسی آن به امکانات و خدمات مورد نیاز ضروری است.

منابع

- احدنژاد، محسن؛ زلفی، علی و نوروزی، محمد جواد()۱۳۹۲، «ارزیابی پراکنش جمعیت و خدمات در نواحی شهری با رویکر توسعه پایدار و عدالت اجتماعی با استفاده ار مدل های VIKORو TAPSIS (مدل موردی شهر زنجان)»، نشریه نگرش های نو در جغرافیای انسانی، ۱۳۹۲، دوره ۵، شماره ۲، صص ۱۸۳-۱۶۹.
- تقوایی، مسعود؛صالحی، مریم، ۱۳۹۲، «سنجش سطوح توسعهیافتگی شهرستانهای استان همدان (با تاکید بر رویکرد تحلیل منطقهای)». فصلنامه علمی- پژوهشی برنامهریزی منطقه ای. سال سوم. شماره ۱۱.
- تقوایی، مسعود، ۱۳۹۶، « کاربرد تکنیک ها در برنامه ریزی شهری و منطقهای»، انتشارات نگارخانه. ۳۰۳ص.
- تقوایی، مسعود و کیومرثی، حسین، ۱۳۹۰، «سطح بندی محلات شهری بر اساس میزان بهرهمندی از امکانات و خدمات شهری»، مجله پژوهش و برنامهریزی شهری، سال دوم، شماره ۵.
- سالنامه آماری استان کهکیلو بویر احمد، ۱۳۹۵
- حسینی بامکان، سید مجتبی؛ مالکی نژاد، پوریا و ضیائیان، مرداد، (۱۳۹۸)، « بررسی و تحلیل زنجیره تأمین خدمات شهری پایدار (مورد مطالعه:شهرداری اصفهان)، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۵۶، پاییز ۹۸، صص ۹۲-۷۳.
- حاتمی نژاد، حسین؛ منوچهری میاندوآب، ابراهیم؛ حاتمی نژاد، حجت(۱۳۹۱)، «شهر و عدالت اجتماعی، تحلیل بر نابرابریهای محلهای(مطالعهٔ موردی:محلههای قدیمی شهر میاندوآب)». مجلهٔ پژوهشهای جغرافیای انسانی دانشگاه تهران، شمارهٔ ۸۰، صص ۶۳-۴۱.
- طرح توسعه و عمران(جامع) شهر و حوزه نفوذ شهر یاسوج، ۱۳۹۷
- عبدالهی پور حقیقی، ابوالفضل و بزی، خدا رحم(۱۳۹۰)، «تحلیل پراکنش مکانی خدمات شهری بر مبنای درخواست مردم مجله جغرافیا و برنامهریزیمحیزی،شماره۱،صحفات۱۸۵-۲۰۲.
- حیدری چیانه، رحیم؛ علیزاده زنوزی، شاهین و داوود عیوضلو (۱۳۹۳)، «تحلیل بر توزیع جمعیت و دسترسی به خدمات شهری در شهر مرند مبتنی رویکردی عدالت محور»، فصلنامه مطالعات برنامه ریزی شهری، سال دوم، شماره هفتم، پاییز ۱۳۹۳، صص ۲۷-۱۱.
- داداش پور، هاشم و رستمی، فرامرز (۱۳۹۰)، «بررسی و تحلیل نحوه توزیع خدمات عمومی شهری از

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۵۹ . تابستان ۱۳۹۹
Urban managment
No.59 Summer 2020

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]

دیـدگاه عدالـت فضایـی»، فصلنامـه جغرافیـا و توسـعه ناحیـه ای، شـماره۱۶.

- زیوریـار، پروانـه؛ الماسـی مفیـدی، حسـین(۱۳۹۴)، «تحلیـل و بررسـی ابعـاد توزیـع خدمـات شـهری از منظـر عدالـت فضایـی بـا تاکیـد بـر شـهرهای عدالـت محـور»، مجموعـه مقـالات لولیـن همایـش پژوهـش هـای کاربـردی در علـوم جغرافیایـی.

- محمـدی کاظـم آبـادی، لیـلا؛ خانـی زاده، محمدعلـی و محسـن بابایـی چلـه بـری(۱۳۹۷)، «تحلیـل بـر پراکنـش خدمـات و جمعیـت شـهری بـا تأکیـد بـر عدالـت فضایـی و برخـورداری شـهری(مطالعه مـوردی: شـهر ایـلام)»، دو فصلنامـه علمـی جغرافیـای اجتماعـی شـهر، ۱۳۹۸، دوره ۶، شـماره ۱، صـص۱۹۱-۱۷۵.

-Aliakbari Nouri, F., Shafiei Nikabadi, M., Olfat, L. J.I.J.O.P & Management, p.(2019), Developing the framework of sustainable service supply chain balanced scorecard(SSSC BSC). 68(1), 148-170.

-Chen, Yanguag. (2008), A wava-spectrum Analysis of Urban Population Density: Entropy, fractal.

-Geldermann, J., Zhang, K. & Rentz, O., 2003, Multi-criteria group decision support for integrated technique assessment, French-German Institute for Environmental Research (DFIU).

- Hsueh-Sheng Chang, Chin-Hsien Liao. (2011). Exploring an integrated method for measuring the relative spatial equity in public facilities in the context of urban parks, Cities 28 361–371

- Kaphle, I. (2006), evaluating people's accessibility to public parks using Geographic Information Systems: A case study in Ames, Iowa, Iowa StatE University, USA.

-Marcotullio, Peter, J. 2001. Asian urban sustainability in the era of globalization united Nation university, Institute of Advance Studies, Tokyo, japan. pp557.

-Pacione, Michael. 2001. Urban Geography, A Global Perspective Routledge. Taylor & Francis Group, Longon, NewYork, First Publishe.

-Pallas, A. M and Jennings J, L. (2012), a Multiplex Theory of Urban Service Distribution: The Case of School Expenditures, Urban Affairs Review, 48(1) : 20-37

- Savas, E.S(1978), On Equity in Providing Public Services. Management Science, Vol.24, No

-Tasi.Yn.Hsin (2005), Quantifing urban from compactness versus sprawal, Urban studies, vo142, No1

-Vinoth kumar Antony, pathan, s.k (2007), spatio-temporal Analysis for monitoring urban G rowth a- case study of Indore city. Journal of the Indian society of remote sensing, vol 35, No 1.

References:

Abdollahipour Haghighi, Abolfazl & Bazi, Khoda Rahm (2011), " Analysis of Spatial distribution of Urban Services Based on People's Request" Journal of Geography and Environmental Planning, No. 1, pp. 185-202.

Ahadnejad, Mohsen; Zolfi, Ali & Nowruzi, Mohammad Javad ,(2013), "Evaluation of population and service distribution in urban areas with the approach of sustainable development and social justice using VIKOR and TAPSIS models (Case model of Zanjan city)", Journal of New Attitudes in Human Geography, Volume 5, Number 2, pp. 183-169.

Dadashpour, Hashem & Rostami, Faramarz (2011), "Study and analysis of urban public services distribution way from the perspective of spatial justice", Quarterly

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]

Quarterly of Regional Planning.3rd year. No. 11.

-Taghvaei, Massoud, (2017),"Application of techniques in urban and regional planning", Negarkhaneh Publications. 303 p.

-Taghvaei, Massoud & Kiomarsi, Hossein, (2011), "Leveling of urban neighborhoods based on the level of utilization of urban facilities and services", Journal of Urban Research and Planning, Second Year, No. 5

-Zivyar, Parvaneh& Almasi Mofidi, Hossein (2015), "Analysis and study of dimensions of urban services distribution from the perspective of spatial justice with emphasis on justice-oriented cities", Proceedings of the first Conference on Applied Research in Geographical Sciences.

Journal of Geography and Regional Development, No. 16.

-Development and construction (comprehensive) of the city and the sphere of influence of Yasuj city, 2018.

-Hataminejad, Hossein; Manouchehri Miandoab, Ibrahim& Hataminejad, Hojjat (2012), "City and Social Justice, Analysis of Neighborhood Inequalities (Case Study: Old Neighborhoods of Miandoab City)". Journal of Human Geography Research, University of Tehran, No. 80, pp. 63-41.

-Heidari Chianeh, Rahim; Alizadeh Zenuzi, Shahin & Davood Ayvazloo, (2014), "Analysis of Population Distribution and Access to Urban Services in Marand based on a Justice-Based Approach", Quarterly Journal of Urban Planning Studies, Second Year, Issue 7, Fall 2014, pp. 27-11.

-Hosseini Bamkan, Seyyed Mojtaba; Malekinejad, Pouria & Ziaeian, Mordad, (2015), "Study and Analysis of Sustainable Urban Services Supply Chain (Case Study: Isfahan Municipality), Urban Management Quarterly, No. 56, Fall '2019, pp. 92-73.

-Mohammadi Kazemabadi, Leila; Khanizadeh, Mohammad Ali & Babaei Chellehbari, Mohsen (2018), "Analysis on the distribution of services and urban population with emphasis on spatial justice and municipal facilities (Case study: Ilam city)", two scientific quarterly journals of the city's social geography, 2019, Volume 6, No. 1, pp. 191-175.

-Statistical Yearbook of Kohkilu Boyer Ahmad Province, 2016.

-Taghvaei, Massoud& Salehi, Maryam, (2013), "Measurement of developmental levels of counties in Hamadan province (with emphasis on the regional-regional analysis approach)". Scientific-Research

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-23]